

GÖZLÜCE KEMER (KAVUK KEMER)
(Güzelce Kemer) Cebeci Köy yakınında

SK 3.

TB (7-4) Ve Görünce Kemeri

TE (8-4) Ve Gözlüce Kemeri

TM (7-3) Ve Gözlüce Kemer yani Kavuk Kemer

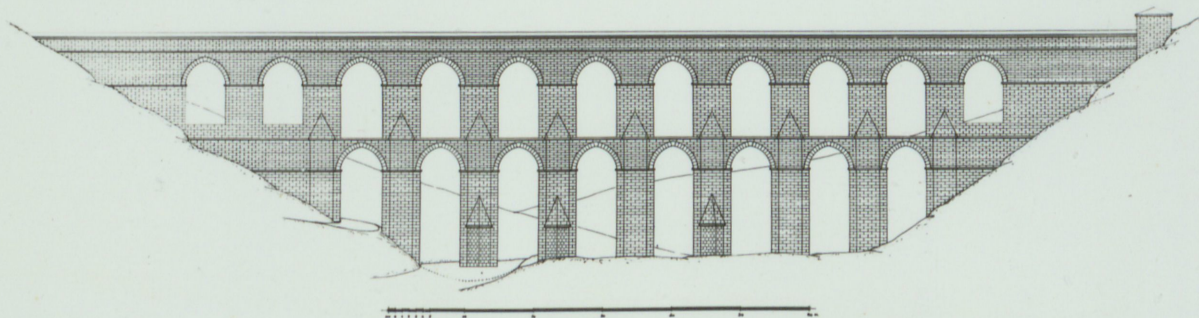
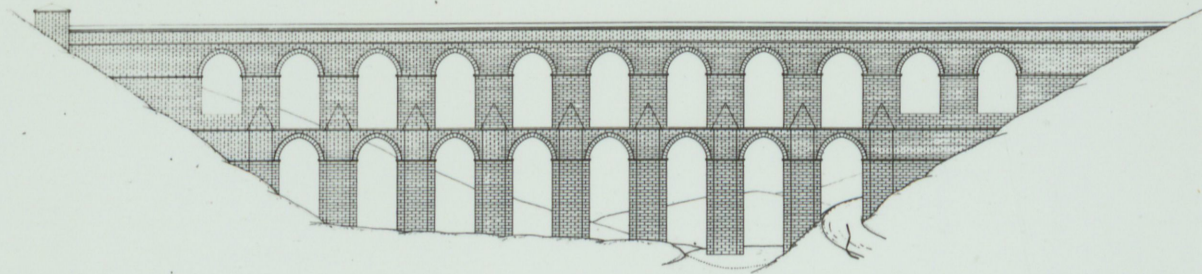
BOĞAZICI ÜNİVERSİTESİ

REKTÖRLÜK

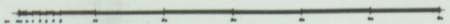
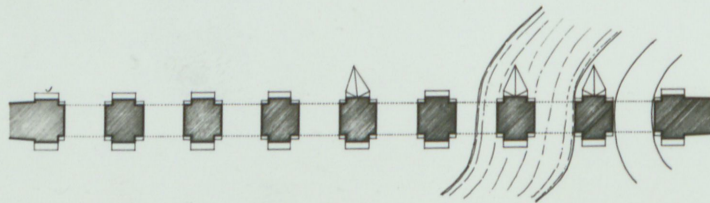
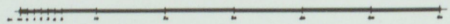
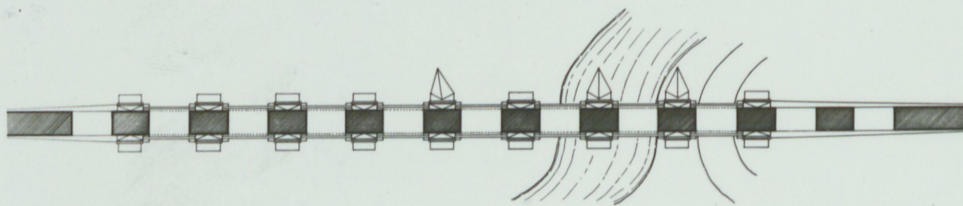
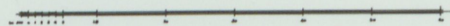
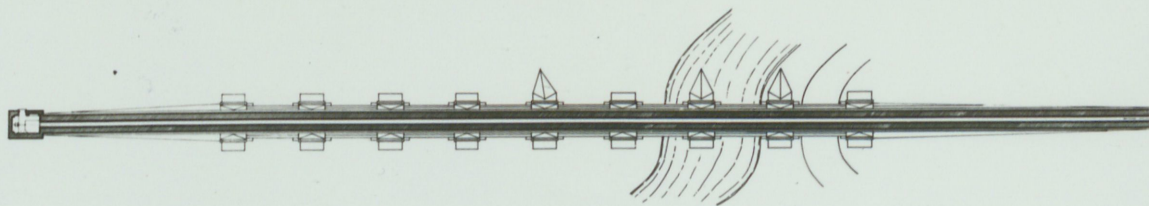
Diğer bir örnek gene Kerkçeşme tesisleriyle ilgili olan Güzelce / Cebeçi Köyü Kemeridir. 165 metre uzunluğunda iki sıra kemerdan oluşan Güzelce Kemer, bütün diğer kemerlerin yapım ve onarım sürecini geçirmiştir.

Sözün, Minar Sinan ... S. 228

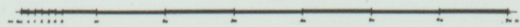
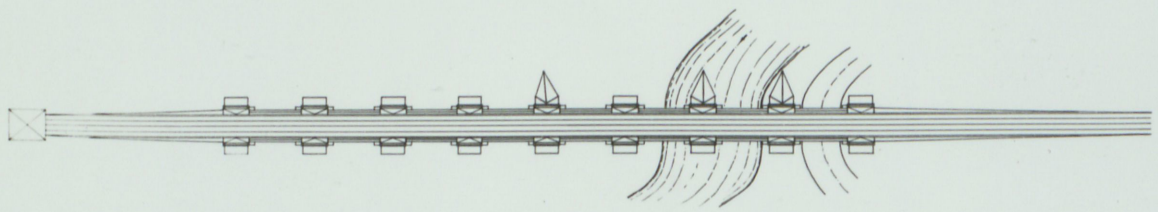
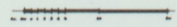
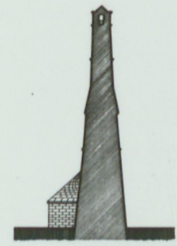
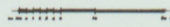
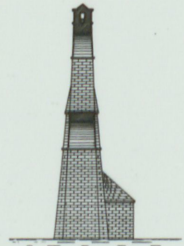
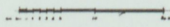
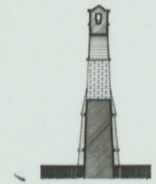
İSTANBUL CEBECİKÖY GÜZELCE SU KEMERİ

İSTANBUL CEBECİKÖY SU KEMERLERİ

İSTANBUL ÇEBECİKÖY GÜZELCE SU KEMERİ

Y. FİDAN ALI SABİ ÖZGÜR

Uzunkemer, Kemberburgazın birbuçuk kilometre Şimal Batısında Kâğıthane deresinin yapmış olduğu geniş bir vadi üzerindedir. Tezkeretül ebniyede de bildirildiği gibi, kemerin ilk banisi, Mimar Sinandır. İkinci Süleyman zamanında Belgrat ormanındaki su ısırganlarından gelen Kırkçeşme suları için yapılmıştır. Yapı şekli diğer kemerlerden daha basit ve zarif olduğu hissini verir. Kavisleri iki sıra üzere yapılmış olup sivri Osmanlı Kavis halindedir. Altkattakilerin zemine açık olanları üst sıradakilerden iki misli irtifadadır. Üst sırada 50, alt sırada da 47 kavis vardır. Bunlardan 10 tanesi yukarı sıradakiler eb'adındadır ve zeminden taşla örülmek suretile yükseltilerek ayrılmış, kapalıdır, diğerleri toprağa açıktır.

Kemerin boyu 709m, 95 dir. galerinin giriş noktasından 87, m18 de kemerin kavisleri başlar, diğer uçta da bu mesafeye yakın bir yerde kavissiz duvar kısmı görülür. Kemerin yüksekliği 25 metredir. Dayanma ayakları hariç alt kaide 4, m05 orta kısım 2, m75 galerinin geçtiği kısmı 2, m50 genişliğindedir. Kemerin bütün kavis ayakları istinat payelidir.

Moğolağa kemeri. Bu kemer İstanbulun en eski su isale tesislerinden birinin parçasıdır. C. Curlitt İstanbul yapıları bilgisi eserinde, İstanbulun muazzam su tesisat sistemi hakkında, Andreossy'nin Paris'te 1818 tarihinde neşredilmiş Voyage'a L'Ambouchure de la Mer Noir kitabında ve Foreheimer'le Strzygowski'nin eserlerinde bu hususta edebiyat mevcuttur. Yalnız burada su kemerlerine temas ediliyor der Gurlitt'e göre bu kemerlerden Jüstinien kemerleri Türklerin muallâk kemer dedikleri su kemerlerinin yapısı Romalılara da atfedilemez. Müellifin yazısından kemeri Bizansta Romalıların yerleşmesinden çok zaman evvel Yunanlılar devrinde temellerinin örülmüş olduğu, sonra Romalılar tarafından Jüstinien, Andronik komnen devrinde tevsi ve zamanla tekrar harap olmasından II. Süleyman saltanatında baştan ihya ve tecdit edildiği anlaşılır.

Kemerin yapısında Orta kısım tepenin eteğine bağlanan kısımlar arasında yapı şeklinde fark vardır. Kemberburgazın beş kilometre cenup batısında Alibey dereşi üzerinde oturtulmuştur. İki tepe eteği arasındaki kemerin, tepelerin versanları üzerindeki isabet eden kavisler arasında şeklen fark vardır. Bu büyük kavisler arasında, ayrıca ufak kavisler açılmıştır. Kemerde kavisler iki sıra üzerinden görülürse üst kısımda yanyana iki küçük ve üst iki kavis mevcuttur. Büyük kavisler arasında üst üste bu beş kavisten sonra kemerin tepe eteğine bağlanan kısmında üç kavis daha görülür, alt kısmında tepenin eteğine düşen yerde üç adet muhtelif boyda kavislerden sonra aralarında ufak kavisler olan dört büyük kavis daha vardır. Bunlardan sonra tekrar biri küçük olmak üzere üç kavis görülür, üst kısımdaki sivri kavisli açıklı 13m40 ve alt kısımdakilerin 16m 40'dır. Bu geniş açıklar kemerin Hey'eti mecmuasına bir incelik ve hafiflik vermektedir.

Güzelce kemer (Cebeci köy kemeri). Alibey deresinin bir kolu ve cebeci köy yolu üzerinde, Köyün de, 1,5 kilometre doğusunda bulunur. Bizansa vaktile akıtılmış suların yolu üzerinde olduğu kabul olu-

nursada Kont Andreossyn'in yazdığı, tezkeretül ebniyenin da kayıt ettiği gibi tekrar ihya ve inşası Türklere, Sinana aittir. Gurlitt yapı-
lış tarzı Moğolağa kemerinin aynıdır der. Kemer üstte onbir ve altta
da sekiz olmak üzere iki sıra kavislidir. 8 m 20; derinliğinde dokuz
dayanma ayağı vardır, kavis aralıkları 6m dir. Gurlitt yukarı geniş-
likleri 5, 8-6, 1 ve alttakileri 5,4-5,5 kemerin uzunluğunu 170 m, yüksek-
liğini 32 m. olarak bildirir. (Denizden irtifa + 51,095). su galerisinin
kemere girdiği yerde 5m10 yüksekliğinde bir giriş kubbesi vardır.

Kovuk kemer. Havas köy kemeri, (Müderrisköy): gerek yapısının
türk tarzı olmasından ve gerek tezkeretül ebniyenin bildirilmesinden
inşaasının II. Süleyman zamanında sinana ait olduğu anlaşılmakta-
dır. Taşlar arasında harç kullanılmamış olup yekdireğine demirle tut-
turulmuştur. Onbir kavis ve dayanma ayakları vardır.

Kâğıthane kırkçeşme suları Başhavuzdan sonra tek bir yolla
Eğrikapı maksemesine geliyordu.

Makseme suların muhtelif yerlere ayrılmasına yarayan ve ekse-
riyetle mermerden yapılmış ufak haznelere denir. Bunlar, deliklerle
künklerle bağlı hücrelere ayrılmıştır. Hücrenin deliğinin künkü ait ol-
duğu tarafa su verir. Eğrikapı maksemesi için Mehmet Ziya bey di-
yorki "İstanbul'a gelen Kırkçeşme suyu Maksem Sultan Süleymanki,
Savaklar denmekle maruftur, buradan içeri girer. Sultan Süleyman
Han kanunî mimar Hasları Koca Sinan vasıtasile Kırkçeşme suyunu
derunu Şehre isale ederken bu maksemi inşa ettirmiş idi."

Forehheimer ve Strzygowski Eğrikapı maksemesi galerisi için 0,50
m. genişlik, 0,31 su için 0,47 boşluk 0,26 da Kemer kısmı için olmak
üzere 1 m 0,4 bir irtifa vermektedir.

II. Süleyman zamanında Kâğıthane-Kırkçeşme su tesislerine bü-
yük bir servet sarf edilmişti. Yapılan masraf için Peçevi diyorki:

"Hayratı aliyenin biri dahi Kırkçeşme suyudur. Zikr olunan enhar
İstanbul'a cerayan etmezden evvel herkes bir içim suya muhtaç ve
kemali müzayika ve killet çekilürmüş olabta olan müsevviyatı a-
zime imüttirki hasenatı defterlerin dibacesi vaki ola ve mesarifi dahi
camii şerif masarifinden çok nakıs değil. Bunun dahi muhasebesi beş
yüz yedi yük ve seksen bin akçe olmak üzere görüldüğü yazmışlar."

Selâniki Mustafa efendide, "Yüz elli yük akçe ki; üç yüz bin sul-
tani altını" diyor. İnşaat beş yüz yük akçeye mal olmuşturki o zamanın
sikkesine nazaran bir milyon yüz bin akçe altındur.

Tarihcilerimiz bu paranın ne suretle tedarik edildiği hakkında
hemen hemen aynı hikâyeyi anlatırlar:

Tarihi Ebulfarukta deniliyorki; "İbrahim Paşa Mısıra gidişin-
den sonra (930) oranın vergi ve rüsumu tanzim olundu. Mısırdaki ma-
halli masraflar çıktıktan sonra senede Sekiz yüz bin altın İstanbul ha-
zinesine gönderilmesi usul konmuştu. Valilerden Hüsrev paşa bir de-

